Vice-eersteminister
en minister van Sociale Zaken
en Volksgezondheid

Frank Vandenbroucke

Geachte lezer,

Ik ben zeer vereerd om u vandaag 3 ontwerpen van Koninklijk Besluit voor te leggen: KB Bekwame Helper, KB met betrekking tot de Activeiten behorende tot het Dagelijks Leven en het KB tot herziening van KB 1990 met betrekking tot de voorbehouden verpleegkundige handelingen. Graag geef ik de nodige toelichting bij de oefening die voorligt alsook bij het bredere kader en vervolgproces, teneinde een correcte interpretatie bij deze KB's mogelijk te maken.

De ontwerpen die voorliggen kaderen binnen de lopende hervorming van het verpleegkundig beroep. Meer informatie omtrent deze hervorming vindt u hier. Deze hervorming wordt stapsgewijs uitgerold en deze oefening wordt de komende maanden verdergezet.

Het pakket dat vandaag voorligt, heeft in de eerste plaats tot doel uitvoering te geven aan de bekwame helper. De bekwame helper is iemand die zelf geen verpleegkundige is, maar in het kader van zijn of haar beroep of vrijwillige activiteit – buiten een zorginstelling – toch één of meerdere verpleegkundige handelingen wil en mag verrichten, onder delegatie van de arts of verpleegkundige. Met de wet van 11 juni 2023 werd de regeling rond de bekwame helper opgenomen in de Wet op de Uitoefening op de Gezondheidszorgberoepen. Met het voorliggend KB geven we uitvoering aan de wet: de datum van inwerkingtreding wordt bepaald, alsook de handelingen die via instructie of opleiding kunnen worden gedelegeerd aan een bekwame helper, net zoals de mogelijke opleidingsmogelijkheden. Een sluitende regeling rond de bekwame helper is van fundamenteel belang voor de kwaliteit van leven van patiënten, vooral patiënten met een chronische ziekte. Maar de regeling is ook belangrijk voor bijvoorbeeld mantelzorgers, die op deze manier de zorg kunnen delen. Ten derde zullen mensen die als bekwame helper willen optreden, dit op een legale en kwaliteitsvolle wijze kunnen doen.

De regeling rond de bekwame helper biedt tal van mogelijkheden. Voor relatief eenvoudigere zaken, zoals bv het meten van een temperatuur of het geven van een paracetamol, dreigde de regeling echter al snel tot onnodige administratieve overlast te leiden voor artsen en verpleegkundigen. Om deze handelingen te laten uitvoeren door een bekwame helper zou in principe immers steeds een instructie nodig zijn door de arts of verpleegkundige. Daarom wordt de regeling rond de bekwame helper aangevuld met een bijkomend Koninklijk Besluit, met name een KB rond de Activiteiten behorende tot het Dagelijks Leven. In dit ontwerpKB wordt een lijst van activiteiten voorgesteld die, mits respect van de voorwaarden die zijn opgenomen in het ontwerpbesluit, eveneens op een legale manier door een andere of niet-gezondheidszorgbeoefenaar gesteld mogen worden. Het gaat bijvoorbeeld over hygiënische zorgen bij personen met een ADL-dysfunctie, het meten van bepaalde parameters alsook het toedienen van medicatie via onder meer orale weg. Dit betekent niet dat de activiteiten niet langer als gezondheidszorg of de uitoefening van de verpleegkunde beschouwd kunnen worden. Wel dat de uitoefening ervan niet langer tot het exclusieve domein van de verpleegkunde behoort. Bovendien blijven de handelingen tegelijkertijd behouden op de lijst van verpleegkundigen handelingen in het koninklijk besluit van 18 juni 1990, aangezien er nog steeds situaties kunnen zijn waarin de activiteit uitgevoerd moet worden door een bevoegd en bekwaam gezondheidszorgbeoefenaar. Voor een goed begrip: in tegenstelling tot de regeling rond de bekwame helper, is er voor de ADL-activiteiten geen delegatie door een verpleegkundige of arts nodig, en zijn zorginstellingen niet uitgesloten van het toepassingsgebied – al kan de behandelend arts of verpleegkundige uiteraard steeds stellen dat gezien de context de activiteit door een bevoegd gezondheidszorgbeoefenaar dient te gebeuren.

Tot slot voorzien we met de voorliggende oefening een eerste stap in het versterken van de autonomie van verpleegkundigen. Via een eerste herziening van het KB van 18 juni 1990 voorzien we onder meer dat een voorschrift van de arts niet langer nodig is opdat de verpleegkundige een vaccin kan toedienen, alsook voorzien we dat het mogelijk wordt dat een verpleegkundige zelf screenings voor preventie in het kader van overheidscampagnes initieert, uitvoert en opvolgt, of nog zelf opdracht geeft voor een laboratoriumanalyse van een bloed- of staalafname. Eveneens wordt een extra bijlage voorzien voor verpleegkundigen met een bijzondere beroepstitel in peri-operatieve zorg. Tot slot worden in dit ontwerp ook een aantal handelingen geschrapt die niet noodzakelijk voorbehouden hoeven te zijn aan verpleegkundigen.

Voorliggende ontwerpen openen tal van opportuniteiten om onze zorg op een andere en duurzame manier te organiseren. De rol van verpleegkundigen wordt versterkt en geherwaardeerd. Activiteiten waar niet noodzakelijk een verpleegkundige voor nodig is, zullen ook door iemand anders kunnen worden uitgevoerd. En bekwame helpers zullen op een legale en kwaliteitsvolle manier mee de zorg kunnen opnemen voor patiënten in die situaties waar er niet steeds een verpleegkundige kan/moet zijn.

Wat voorligt is een belangrijke mijlpaal, maar geen eindpunt. De komende tijd werken we druk verder aan de verdere hervorming van het verpleegkundig beroep. Zo voorzien we een verdere versterking van de autonomie van verpleegkundigen via een tweede fase van de herziening van eerder genoemd KB van 18 juni 1990. Het advies hiervoor wordt momenteel voorbereid door de Federale Raad en Technische Commissie voor de Verpleegkunde. Eveneens wordt momenteel een wetsontwerp voorbereid waarin onder meer een herziening van de definitie van verpleegkunde wordt opgenomen alsook de idee van de gestructureeerde equipe, een concept dat moet toelaten dat binnen een interdisciplinair team van zorgverstrekkers bepaalde zorg gedelegeerd kan worden. Tot slot vermeld ik ook nog graag de finalisering van de zorgladder in de verpleegkunde via onder meer de voorziene uitvoering van de functie van de verpleegkundig specialist.

Ik kijk uit naar uw reacties op voorliggende KB's, en reik u de hand om samen met mij en mijn medewerkers werk te maken van deze belangrijke hervormingen.

Met de meeste hoogachting,

Frank VANDENBROUCKE
Vice-eersteminister en minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid